

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

ORODHA YA SHUGHULI ZA LEO

MKUTANO WA KUMI NA MBILI

KIKAO CHA PILI

05 SEPTEMBER, 2018

ORODHA YA SHUGHULI ZA LEO

MKUTANO WA KUMI NA MBILI

KIKAO CHA PILI – TAREHE 05 SEPTEMBER, 2018

I. DUA:

II. HATI ZA KUWASILISHA MEZANI:

WAZIRI WA ELIMU, SAYANSI NA TEKNOLOJIA:

Maelezo ya Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia kuhusu Muswada wa Sheria ya Bodi ya Kitaalam ya Walimu Tanzania wa Mwaka 2018 [*The Teacher's Professional Board, Bill, 2018*].

MWENYEKITI WA KAMATI YA HUDUMA NA MAENDELEO YA JAMII:

Maoni ya Kamati ya Huduma na Maendeleo ya Jamii kuhusu Muswada wa Sheria ya Bodi ya Kitaalam ya Walimu Tanzania wa Mwaka 2018 [*The Teacher's Professional Board, Bill, 2018*].

MSEMAJI MKUU WA KAMBI RASMI YA UPINZANI JUU YA WIZARA YA ELIMU, SAYANSI NA TEKNOLOJIA:

Maoni ya Msemaji Mkuu wa Kambi Rasmi ya Upinzani juu ya Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kuhusu Muswada wa Sheria ya Bodi ya Kitaalam ya Walimu Tanzania wa Mwaka 2018 [*The Teacher's Professional Board, Bill, 2018*].

III. MASWALI:

OFISI YA RAIS (TAMISEMI):

15. MHESHIMIWA JEROME DISMAS BWANAUSI (LULINDI):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais (TAMISEMI):- Madaraja ya Mwitika – Maparawe, Mipande – Mtengula na Mbangara – Mbuyuni yalisombwa na maji wakati wa mafuriko miaka mitano iliyopita na kusababisha matatizo makubwa ya usafiri:-

Je, ni lini Serikali itajenga madaraja hayo ili kuondoa adha ya usafiri inayowakabili Wananchi.

**16. MHESHIMIWA MARIAM NASSORO KISANGI
(VITI MAALUM):**

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais (TAMISEMI):- Serikali imekuwa ikitoa ahadi ya ujenzi wa barabara ya Nzasa – Kilungule – Buza - Temeke:-

Je, Serikali ina mpango gani wa kujenga barabara hiyo muhimu kwa Wakazi wa Mbagala, Mwanagati na Temeke.

WIZARA YA MADINI:

**17. MHESHIMIWA AJALI RASHID AKBAR
(NEWALA VIJIJINI):**

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Madini:- Madini aina ya “Cottan” yamegundulika katika Wilaya za Ruangwa, Masasi na Newala lakini Wizara ya Madini imeweka “*bicon*” katika Kijiji cha Nandimba – Kata ya Chilangala:-

(a) Je, ni utaratibu gani umetumika kuweka “*bicon*” katika Wilaya nyingine;

(b) Je, Serikali haioni kupora rasilimali ya Wilaya nyingine kunaweza kusababisha mgogoro;

(c) Je, ni lini Serikali itamaliza mgogoro huo.
WIZARA YA VIWANDA, BIASHARA NA UWEKEZAJI:

18. MHESHIMIWA MAGDALENA HAMIS SAKAYA (KALIUA):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Viwanda, Biashara na Uwekezaji:- Katika kuelekea uchumi wa Viwanda Tanzania, Serikali imedhamiria kuwepo kwa Viwanda vya kimkakati:-

Je, ni nini mkakati wa Serikali kuhakikisha Kiwanda cha kuchakata zao la Tumbaku kinajengwa katika Mkoa wa Tabora.

WIZARA YA MAMBO YA NDANI YA NCHI:

19. MHESHIMIWA AYSHAROSE NDOGHOLI MATTEMBE (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi:- Mkoa wa Singida unakua kwa kasi sana na ujenzi wa majengo makubwa ya kisasa umeongezeka, lakini kwa muda mrefu sasa hakuna gari la zimamoto linaloweza kuhudumia Mkoa; gari lililopo kwa sasa ni chakavu na lina ujazo wa lita 1,500 tu na lingine lenye ujazo wa lita 7,000 lilipata ajali miaka iliyopita na Serikali iliahidi kulifanyia matengenezo lakini mpaka sasa haijafanya hivyo:-

Je, ni lini Serikali itapeleka gari la kisasa la zimamoto Mkoani Singida ili kukabiliana na majanga ya moto yanayoweza kutokea.

WIZARA YA MALIASILI NA UTALII:

20. MHESHIMIWA MARGARETH SIMWANZA SITTA (URAMBO):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Maliasili na Utalii:- Wananchi wanaoishi katika maeneo yanayopakana na Hifadhi za Misitu katika Wilaya ya Urambo wamepitia migogoro mingi ya mipaka na hata kuchomewa nyumba na mali:-

Je, ni lini Serikali itamaliza migogoro ya mipaka katika Kata za Nsenda, Uyumbu na Ukondamayo ili Wananchi waendeleo na kilimo pamoja na shughuli nyingine za kuwaletea maendeleo.

21. MHESHIMIWA SUSAN LIMBWENI KIWANGA (MLIMBA):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Maliasili na Utalii:- Serikali iliahidi kuweka mipaka ya kutenganisha Vijiji vya Jimbo la Mlimba na RAMSA SITE kwa kuwashirikisha Wanavijiji wa maeneo husika lakini kazi hiyo haikufanyika badala yake

Wakulima wameambiwa mwisho wao kwenye maeneo hayo ni Mwezi Agosti na Wafugaji mwisho wao kwenye maeneo yao ni Julai:-

(a) Je, kwa nini Serikali haikutekeleza jukumu lake la kuweka mipaka badala yake Wakulima na Wafugaji wamepewa barua ya kusitisha kutumia maeneo hayo na kusababisha taharuki kubwa kwa Wananchi;

(b) Kwa kuwa Wananchi hao walifungua kesi kupinga maonevu hayo mwaka 2015 kesi Na. 161 kuhusu mgogoro huo na bado kesi hiyo haijaisha, Je, ni kwa nini Serikali imewasitisha Wananchi hao kuendelea kutumia maeneo hayo kabla kesi haijamalizika.

WIZARA YA ULINZI NA JESHI LA KUJENGA TAIFA:

22. MHESHIMIWA ALMAS ATHUMAN MAIGE (TABORA KASKAZINI):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa:- Hivi karibuni Serikali kupitia JKT imeanzisha tena mafunzo ya Vijana wa kujitolea na wale wa mujibu wa Sheria waliomaliza Kidato cha Sita au kutoka katika Vyuo hapa nchini:-

- (a) Je, ni kweli kuwa JKT wanachukua Wanafunzi kwa mujibu wa Sheria kutoka katika Shule na Vyuo vya Serikali tu;
- (b) Je, Serikali haioni kuwa Vijana kutoka Shule na Vyuo binafsi wanahitaji pia mafunzo muhimu ya uzalendo na kujiendeleza kiuchumi;
- (c) Je, ni Vijana wangapi kwa mujibu wa Sheria kwa mwaka 2017/2018 wamechukuliwa na JKT kutoka katika Shule na Vyuo binafsi nchini.

WIZARA YA UJENZI, UCHUKUZI NA MAWASILIANO:

23. MHESHIMIWA KABWE RUYAGWA ZITTO (KIGOMA MJINI):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano:- Kigoma Ujiji ni Mji wa kibiashara kwa kuwa ni Lango la Magharibi la nchi yetu kuelekea nchi jirani za Maziwa Makuu. Kutokana na hali hiyo Serikali ya Japan kupitia JICA imekuwa ikiandaa mradi wa kuboresha Bandari ya Kigoma kwa miaka kadhaa sasa:-

- (a) Je, mchakato wa mradi huo umefikia hatua gani hadi sasa;

(b) Je, mradi huo utagharimu kiasi gani cha fedha na utaboresha maeneo gani ya Bandari ya Kigoma;

(c) Je, mradi huo utaanza kutekelezwa lini.

24. MHESHIMIWA ANNE KILANGO MALECELA (KUTEULIWA):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano:- Tarafa ya Ndungu iliyoko Wilaya ya Same imesheheni uchumi mkubwa sana wa mazao ya chakula na biashara, Serikali ya Awamu ya Nne iliona hilo na ikakubali kujenga barabara ya lami kutoka Mkomazi kupitia Ndungu, Kisiwani hadi Same; barabara hiyo iliwekwa lami vipara vipara kwa kilomita tatu Kihurio, tano Kisiwani, tano Ndungu na tano Maore:-

Je, Serikali haioni kuwa, kuna umuhimu wa kuunganisha vipande hivyo ili kukamilisha barabara hii ya Mkomazi, Kisiwani hadi Same kwa kiwango cha lami.

WIZARA YA KATIBA NA SHERIA:

25. MHESHIMIWA FAIDA MOHAMMED BAKAR (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Katiba na Sheria:- Kiswahili ndiyo lugha rasmi ya Taifa letu na

kinapaswa kutumika katika Nyanja zote ili kukipa hadhi yake:-

Je, kwa nini baadhi ya Mahakama nchini zinatumia lugha ya Kiingereza hususan zinapoendesha mijadala yake na katika kutoa hukumu.

26. MHESHIMIWA SIKUDHANI YASSINI CHIKAMBO (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Katiba na Sheria:- Baadhi ya Mahakama za Mwanzo kama vile Matemanga, Nakapanya na nyingine nyingi ni chakavu na hazipati fedha kwa ajili ya ukarabati hali iliyosababisha Mahakimu na Watumishi wengine kufanya kazi katika mazingira magumu sana:-

Je, ni lini Serikali itatoa fedha kwa ajili ya ukarabati wa Mahakama hizo.

WIZARA YA MAJI NA UMWAGILIAJI:

27. MHESHIMIWA HALIMA ABDALLAH BULEMBO (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Maji na Umwagiliaji:- Mkoa wa Kagera upo karibu sana na Ziwa Victoria lakini una uhaba mkubwa wa maji:-

Je, ni kwa nini Serikali isibuni mradi mkubwa wa kutoa maji Ziwa Victoria kupeleka Kagera kama ule wa kutoa maji Ziwa Victoria kwenda Tabora.

WIZARA YA ELIMU, SAYANSI NA TEKNOLOJIA:

28. MHESHIMIWA DUNSTAN LUKA KITANDULA (MKINGA):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia:- Serikali iliweka Wilaya ya Mkinga kuwa miongoni mwa Wilaya za kipaumbele kujengewa Chuo cha VETA:-

Je, ni lini sasa Serikali itatekeleza ahadi ya kujenga Chuo cha VETA Wilayani Mkinga.

29. MHESHIMIWA SUSAN ANSELM LYIMO (VITI MAALUM):

Atamuuliza Mheshimiwa Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia:- Vitabu ni nyenzo muhimu sana ya kujifunzia lakini kwa muda mrefu sasa Wanafunzi hawana vitabu vya kiada:-

Je, Serikali inawaambia nini Walimu na Wanafunzi wa Shule za Msingi.

IV. MISWADA YA SHERIA YA SERIKALI:

***(Kusomwa Mara ya Pili, Kamati ya Bunge Zima na
Kusomwa Mara ya Tatu)***

Muswada wa Sheria ya Bodi ya Kitaalam ya Walimu Tanzania wa Mwaka 2018 [*The Teacher's Professional Board, Bill, 2018*].

**DODOMA
05 SEPTEMBER, 2018**

**S. KAGAIGAI
KATIBU WA BUNGE**

